

GLAS NARODA

List slovenekih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

Tel: CHelsea 3-1242

No. 233 — Štev. 250 — VOLUME LII. — LETNIK LII.

NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 30, 1944 — ČETRTEK, 30. NOVEMBRA, 1944

NOVA RUSKA OFENZIVA

Rdeča armada je včeraj v južni Madžarski napredovala 25 milj onstran Donave ter se raztegnila na razdaljo 93 m. in obšla Budimpešto.

Veliko ofenzivo, o kateri je Berlin poročal že en teden, je naznani maršal Stalin s posebnim dnevnim poveljem, katero je sledilo rednemu polnočnemu poročilu, ki pravi, da je bilo v južni Madžarski in severni Jugoslaviji osvojenih nad 300 mest, trgov in vasi. Najvažnejši kraj je Pees, železniško in premogarsko središče, 98 milj jugozapadno od Budimpešte; Mohač, isto razdaljo južno od Budimpešte in Bataszek, 85 milj južno od madžarske prestolice.

Rusko poročilo naznana, da sta tretja ukrajinska armada maršala Feodora Tolbuhina in jugoslovanska partizanska armada vdariли čez Donavo severno od izliva Drave v Donavo in 130 milj južno od Budimpešte.

Moskva ne omenja mest, ki so bila zavzeta na severnem koncu ofenzive in moki najbrže iz strateških razlogov.

Rdeča armada pa najbrže stoji med Donavo in Blatnim jezerom, ki je od avstrijske meje oddaljeno komaj 100 milj in 130 milj od Dunaja. Pees je 115 milj od avstrijske meje.

S to ofenzivo so Rusi obšli Budimpešto na jugu in Nemci sedaj ugibljijo, ali se bodo Rusi obrnili proti severu in bodo skušali zavzeti Budimpešto, ali pa bodo prodrali dalje proti zapadu in bodo Budimpešto pustili za seboj. Nek nemški častnik pa zatrjuje, da se Rusi s to o-

KDO JE UBILO FELD-MARŠALA ROMMELA?

Lt. Harold O. Miller, pilot napadalnega aeroplana pri ameriški osmi zračni armadi iz Santa Rosa, Cal., je najbrž ubil feldmaršala Erwina Rommela. Njegova kamera, ki je avtomatično zvezana s strojnico, je prinesla dokaz, da je Miller streljal na avtomobil nemškega generalnega štaba 24. julija. Nemški radio je priznal, da je bil Rommel istega dne smrtno ranjen, ko je streljal nanj ameriški napadalni aeroplan. In zapiski osme zračne armade kažejo, da je samo en napadalni aeroplan 24. julija streljal na nemški štabni avtomobil.

Film kaže, kako je avtomobil zavil, nato se je vnel, zatem pa se je prevrnil na polje, kjer je bil zavit v ognjen stek.

Miller je iz svojega aeropla na kakih 20 milj za fronto zapazil avtomobil, ki je vozil proti fronti in ločil se je od drugih tovarišev, da si avtomobil malo natančneje ogleda. Letel je komaj 1000 čevljiv visoko in opazil je, da je štabni avtomobil. Pričel je streljati s strojnico. Obroč avtomobila je bil prestreljen in avtomobil je naložil zavil. Streljal je dalje. Plameni so pričeli svigati iz tanka in avtomobil se je zvrnil na polje ter se je večkrat previlil.

Pošljite božična voščila in darila že sedaj. Zaradi pomakanja delavcev v poštnih uradih ne bodo mogle biti posilke pravočasno dostavljene, ako bi bile oddane na poštnih uradih zadnje dneve.

Japonci vpadli na Morotai

Japonska časnikarska agencija Domei poroča, da se je na otoku Morotai 300 m. južno od Filipinov izkrala močna japonska armada in se je takoj s popadla z Amerikanci.

IZ JUGOSLOVANSKEGA BEGUNSKEGA TABORIŠČA V EGIPTU

Begunci igrajo šah v nekem šotoru.

Jugoslovanski slikar slikar slika napis na šotor.

Boji na Pacifiku

Ameriške letače trdnjave B-29 so včeraj že tretjič v šestih dneh bombardirale Tokio in nastalo je več velikih razstrelb in požarov. Podrobnosti o tem napadu niso znane, toda tokijski radio je priznal, da je v mestu nastalo več požarov.

Nemci pa priznavajo svoje umikanje na dolgi fronti severozahodno od Budimpešte in pravijo, da so Rusi zavzeli Eger, 60 milj severozahodno od Budimpešte in da se bojuje po nlicah. Eger je bil že več dni skoro popolnoma obkoren, toda Rusi ga niso menjali.

Eger obvladuje dobre vojaške ceste, ki peljejo na Slovakske in čehoslovaški krogi v Londonu pravijo, da se bo 25 tisoč čehoslovaških partizanov, ki se skrivajo po gorah, pridružilo armadi maršala Malinovskega ki bi prišla saj 45 milj do čehoslovaške meje.

Cetrtta ukrajinska armada generala Petrova nadaljuje svoje prodiranje proti zapadu v Slovaki čez narastle reke in visoke gore. Armadi generala Petrova in maršala Malinovskega sta se že združili na slovaško-madžarske meje.

Na poljski fronti je bojevanje vsled velikega blata skoraj popolnoma ponhalo in Moskva napoveduje za več tednov premirje.

Angleški radio pa je mnenja, da se bosta kmalu združili ruski armadi na Poljskem in Slovaškem in da bosta pričeli veliko zimsko ofenzivo.

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES

Japonci se popolnoma zavzeli velike nevarnosti, ki pred njihovi domovino od ameriških superbombnikov in so zato v nedeljo napadli Saipan. Kot poroča admiral Nimitz je bil v zračnem boju izstreljenih 13 japonskih aeroplakov.

Japonski radio naznana, da so ameriški superbombniki napadli Tokio v sredo ponoči in v četrtek zutriaj. Poleg tega pa so ameriški

bombniki z matičnih ladij dva

dni bombardirali japonske ladje in so potopili 13 ladij, med njimi tri rušilce in utonilo je 4000 japonskih vojakov, ki so bili na potu na Layte, da ojačajo tamšnjo posadko. Samo dvema sovražnjima tovornima parnikoma se je posrečilo pobegniti in despeti na obrežje Ormoca. Nekaj svojega tovora sta že izložila, ko sta bila tudi napadena in potopljena.

Ameriške ladje neprenehoma dovažajo vojaštvo in vojni material na otok Leyte v Filipinskem otočju.

BOJI NA PACIFIKU

9. armada pritiska proti Kolinu

Deveta armada generala Simpsona prodira po blatnih planjavah pred Kolinom v novi močni ofenzivi in je zavzela šest mest, med njimi tudi Huertgen in Langerwehe.

Medtem ko deveta ameriška armada pritiska proti Kolinu, sedma armada na jugu je napredovala 12 milj južno od Strassburga in je oddaljena od bavarske meje samo še 12 milj. Sredi med tem armada je tretja armada generala Pattona naskočila nek hrib nad reko Saar ter je pričela z artilerijo obstreličevati trdnjava Merzig v zapadnem zidu na razdaljo dveh milj.

General Patton stiska obroč v Saarski kotlini okoli Saarlauterna in Saarbrueckena, —

dveli zelo velikih industrijskih mest, — sedma armada generala Pateha pa je nad Strassburgom oddaljena od velikega industrijskega mesta Ludwigshafen še 50 milj.

Na vsakem kraju 450 dolge fronte, razen na Holandskem, se zavezniške armade zajedajo v poglavitve nemške utrdbne in industrijsko središče Nemčije.

Pattonova armada se v loku 30 milj stalno bliža nemški

meji in v nekaj dneh se bo pričela bitka za Saar.

Francoska armada generala Jean de Lattre de Tassigny je zaprla odprtino med Muelhausenom in Belfortom, je zavzela 30 vasi in vsej več Nemčev ter zaplenila mnogo vojnega materiala.

Popoldne se je nebo zjasnilo in zavezniški aeroplani so pet

ur bombardirali utrjena mesta in nemška ojačenja, ki so bila na poti na fronto.

Ameriška armada je napredovala komaj pol milje po s krvjo napojeni pokrajini, toda to napredovanje pomeni toliko, kot na katerem drugem kraju fronte pet milj. Prva ameriška armada na levem krilu devete armade je tudi napredovala proti Duerenu.

Associated Press naznana, da je Pattonova armada na nekem kraju napredovala deset milj.

Na vsakem kraju 450 dolge fronte, razen na Holandskem, se zavezniške armade zajedajo v poglavitve nemške utrdbne in industrijsko središče Nemčije.

Pattonova armada se v loku 30 milj stalno bliža nemški

meji in v nekaj dneh se bo pričela bitka za Saar.

Francoska armada generala Jean de Lattre de Tassigny je zaprla odprtino med Muelhausenom in Belfortom, je zavzela 30 vasi in vsej več Nemčev ter zaplenila mnogo vojnega materiala.

Popoldne se je nebo zjasnilo in zavezniški aeroplani so pet

Pershingov in ameriški triumf, ker je Pershing do konca obdržal popolnoma neodvisno ameriško armado in je tudi sam izdelal vojne načrte.

Sedanja bitka za Reno je v

mnogo večjem obsegu kot pa

je bila v Argonih. Sedaj je v

bojih mnogo več Amerikanec

in v bitki poveljuje ameriški vrhovni poveljnik Razlika

med obema bitkama je na

slednja: v Argonih so se bojevali Amerikanci večinoma z

angleškim in francoskim orodjem;

v bitki za Reno so po

največ Amerikanci, ki rabijo

večinoma ameriško orodje.

General Pershing je imel

miljon vojakov, gen. Eisen

hower jih ima dvakrat toliko.

Njegova fronta je dolga 400

milj in dobitava vojnega ma

teriala je mnogo težja. Eisen

hower pa ima to prednost, da

je vrhovni poveljnik zavezniških armad.

Krisa je prišla v juliju, ko je

maršal Foch z ameriškimi re

zervami vstavljal Nemce ob Mar

ni in je prešel v ofenzivo. Vi

šek bojev je bil v Argonih,

kjer je general Pershing z nad

miljon vojaki napadel nemške

postojanke, ki so jih držali

na štiri leta.

Dogodki, ki so dovedli do

predaje 11. novembra, so se

pričeli v marecu, ko so Nemci

pričeli ofenzivo v namenu, da

zdrobjijo angleško in francosko

armado, predno more ameriška

armada postati učinkovita.

Krisa je prišla v juliju, ko je

maršal Foch z ameriškimi re

zervami vstavljal Nemce ob Mar

ni in je prešel v ofenzivo. Vi

šek bojev je bil v Argonih,

kjer je general Pershing z nad

miljon vojaki napadel nemške

postojanke, ki so jih držali

na štiri leta.

Bitka v Argonih je bila največja, ki jih je do tedaj bila ameriška ali katera druga armada. Trajala je neprestano šest tednov in je bila končana s popolnoumnenjem nemškega odpora. To je bil popoln

drag, toda dovedla je do zavezniške zmage. Bitka za Re

no bo brez dvoma še mnogo dražja. Izgleda, kot da bo ta

bitka končana do Božiča ali

pa kmalu potem.

General Eisenhower je re

kel, da morajo zavezniške ar

made brez prenehanja vdarja

tako da bo dobljena popol

na zmaga.

Kupite en "extra"

bond danes!

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Salmer, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and address of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 51st YEAR ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

Z A C E L O L E T O V E L J A L I S T Z A Z D R U Z J E N E D R Ž A V E I N K A N A D O :
\$7.— Z A P O L L E T A \$3.50; Z A Č E T R T L E T A \$2.—

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemni sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA." 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

Telephone: CHelsea 3-1242

Značilna znamenja

Tako po predsedniških volitvah v Zjednjemih državah je Winston Churchill izjavil, da je že skrajni čas, da pride do zopetnega sestanka med njim, našim predsednikom in maršalom Stalino. S tem se ves napredni svet strinja, kajti ve svet pričakuje, da pride končno vendarle do tega, da bodo svetu zavladala prava demokracija, tako da bodo demokracija zavladala tudi—na Balkanu, in pred vsem na Grškem.

Toda tekmo zadnjih dni prihajajo iz raznih krajev sveta dokaj značilna znamenja, katera značijo, da se gotovi krog bojo demokracije, ker bi jim baje škodovala; na primer—

NA GRŠKEM: Tamošnji ministrski predsednik "kraljeve grške vlade" je te dni, potem, ko je obiskal angleškega poveljnika v Atenah, izjavil, da bodo vlada poslala vse grške prativane domov, in sicer dne 10. decembra. Predno jih bodo vlada poslala domov, bodo dala vsakemu partizanu po eden sovereign v zlatu, in potnino do njegovega doma.

Partizani na Grškem pa zahtevajo, da se pred vsemi vrše volitve—da se potom volitev določi, naj li postane Grška republika ali pa monarhija pod vlado kralja Georgios II., ki je bil prvi človek na Grškem, da je tamkaj uvedel fašizem. Upati je, da bodo tamošnji partizani vztrajali pri svoji zahtevi in da končno vendarle pride do zaželenih volitev, kajti volitve naj se vrše po vsem svetu in ne le samo v Ameriki in Angliji.

V BELGIJI: Tamkaj je zavladala tudi velika vzrujanost. Nekateri belgijski časopisi imenujejo tamošnjo vlado pod ministerskim predsednikom Pierlotom "nepopularna fronta", češ da je nastala v splošni zmedenosti, in nek konservativni katoliški dnevnik v Belgiji, izjavila, da se danja tamošnja vlada nadkriljuje vse ono, kar so si — naciji želeli. Zatrjuje se tudi, da so zaveznički skrbeli za to, da so prišli kolaboracionisti v belgijsko vladino administracijo, ki skrbi za pomoč prebivalstvu, in sicer kljub temu, da je ljudstvo temu nasprotovalo. Radi tega je sedanji položaj v "osvobodenih" Belgijih tako, kakor da je Belgija le na pol "svobodna". In ker je vse to le nekako polovično delo, bodo morda tamošnje prebivalstvo moralno vse te napake kasneje popraviti—morda potom nepotrebnega provlavjanja krv.

RUMUNSKA: Tri meseca potem, ko je prišlo na Rumunskem do znane "revolucije", potom katere je prešla Rumunska na stran zaveznikov, je Rumunska končno prepodila iz vlade tolpo svojih fašistov, kateri so še vedno vztrajali kot člani tamošnje vlade. To mora svet pozdraviti kot dober pričetek, dasiravno tamošnji demokratie še sedaj ne vedo, kaj naj počne z kraljem Mihajlom in njegovim materjo, blivšo kraljico Heleno. Pa je javnost radovedna, kako bodo balkanski kralji "pogoltaili" spremembe v "polozaju". Ako jim to ne bodo mogoče storiti, potem pride čas, da se jih bodo prebivalstvo moralno iznebiti. — Ko smo še pri "kraljih": Znani avstrijski pajac, Oton, je dospel iz Lizbone v London, pa javnost dosedaj še ne ve, kakso njegova tamošnja opravila. Evropa je do skrajnosti zapolena z važnimi vprašanji—osvobojenjem, itd.—in se ne more mnogo obratiti za "kralje", zlasti ne za take, ki so habšburškega izvora.

Tudi je potrebno, da pride do soglasja med narodi glede meja na Poljskem, na Grškem, v Bolgariji in Jugoslaviji, ker le potem bodo zadobila posvetovanja v Washingtonu, Londonu in Moskvi pravo veljavo.

SVOBODA SE BLIŽA—

NAROD POTREBUJE POMOČI!

Krvolčni Nemec je našim bratom in sestrrom v starem kraju odnesel vse, tako da nima ničesar, a či mer bi po osvobojenju mogel pričeti novo življenje.

Golib rok je in kliče: "POMAGAJTE!"

Zbirajmo obleko, orodje in vse, kar je najpotrebnejše, ga pri vsaki hiši, da jim bomo poslali.

V RIDGEWOODU, L. I., je skladišče na WAR RELIEF FUND OF AMERICANS OF SOUTH DESCENT (Bundles for Yugoslavia) na:

665 Seneca Avenue, vogal Gates Avenue.

V NEW YORKU pa:

WAR RELIEF FUND OF AMERICANS OF SOUTH SLAVIC DESCENT

161 PERRY STREET, NEW YORK, N. Y.

Eberite, kar morete pogrešiti in prinesite ali pošljite na gori označena naslova!

Zahodni blok in velesile

Napisal za ONA Donald Bell

Svetovni politični položaj se zdaj spreminja tako hitro, da je skoro nemogoče, da bi ameriška publike sledila vsaki spremembi. Toda posledice najnovejših dogodkov so izredno velike važnosti za ameriško zunanjou politiko. Tako na primer nenadni povzdigr Francije, ki je kar naenkrat postala novouvrščen član velesil in je zavzela место Kine. Največje vprašanje v vseh mednarodnih krogih je zdaj to, kaj bo storila Francija — ali bo z vso težo svoje novorojene sile podprla eno od obuh evropskih sil in dala bodisi Angliji, bodisi Rusiji premoč na evropskem kontinentu. Francija bi mogla tudi od slučaja do slučaja slediti svojim posebnim interesom, kot to zdaj delajo Stalin, Churchill in Roosevelt.

Britanska ponudba generalu de Gaullu naj se pridruži bloku zahodnih sil je popolnoma izpomnila prej dosti prekarne pozicije francoskega generala. Tremotno Francije ni velesila. Vsa njena armada obstoji iz par divizij. Njeno preveliko bogastvo so Nemci v teku 4 let okupacije uničili ali pa vsaj dezorganizirali. In celo notranja organizacija države še ni stabilizirana.

Nedvomno bo trajalo nekaj let, predno bo mogla Francija razviti novo svoje latentne sile. Tudi takrat, ko bo to izvedla, bo še vedno daleč od ogromne sile treh poglavitnih velesil Amerike, Rusije in Anglie. Toda de Gaulle je danes kljub temu najbolj zaželeni zaveznik v mednarodni politiki. Churchill ga je šel obiskat v Pariz, a komaj par ur pozneje je bil že povabljen v Moskvo, skupaj s svojim zunajnim ministrom Bidaultom. Predsednik Roosevelt je že izjavil, da bo sprejel francosko povabilo, da obišče Pariz. Oni časi, ko je moral de Gaulle čakati, ko so mu kopici žalitve, so minuli. Francoska četrta republika je danes v takem položaju, da je od nje odvisno, kako se bodo grupirale velesile po tej vojni. In ne le to da Francije je tudi odvisno kakšna bo bodočnost Nemčije.

Vse to pa ni morda dosegla Francija sama — to je le posledica želje Angležev, da postanejo zopet poglavitna sestovna velesila na svetu. Britanska politika se tesno drži navodil, katere jih je dal pred približno letom dni predsednik južno-afrške Unije, maršal Smuth. Britanija je takrat priznala, da je slabješa od novih vodilnih sil, Sovjetske Unije in Zjednjemih Držav Amerike. Kot združilo za to je bilo predlagano, da se ustanovi veza manjših zahodno-evropskih držav, ki naj bi se pridružile Angliji v njenem imperiju s statusom neodvisnih dominijonov, ki pa bi se nahajali seveda pod angleškim vodstvom. V to zvezo so imeli biti povabljeni Nizozemska, Belgija, Francija, Norveška in morda tudi Danska in Švedska.

Zedinjeni narodi so to politiko zelo ostro obsojali. Mnenje je prevladovalo, da to ni uradna britanska politika, toda videti je, da je naraščajoča sila Amerike in Sovjetske Unije spreobrnila Churchilla in Edena, da sta se oklenila te zapeljive ideje. Amerika je danes največja pomorska sila in je to svojo pozicijo prevzela od Britanije v taki meri, da njena premoč danes celo večja kot je bila prej angleška. Sovjetska Unija pa ni le po-

pogojem — in je največja težava — da ne bo prevzela kontrolo nad temi zaostalimi ozemljii nova silna kombinacija ki bi se v začetku imenovala čisto nedolžno "evropski za-hodni blok".

Kar se pa tiče Sovjetske Unije, je svar nekoliko drugačen. Njena nova meja na Curzonovi črti velja v Rusiji za popravilo stare krivice in nekot nekako širjenje ruskega vpliva. Tudi ako bi Rusija

značila, da je njena sila narasla s tem razširjenjem njenih mej bi vendar smatrala, da je ustanovitev zahodnega bloka prehuda reakcija s strani zahodnih dežel. Vse evropske industrije in njeni prirodni zakladi so tudi večinoma na zahodnem bloku.

Rusi vidijo pred seboj naslednjo sliko: V zahodnem bloku bi se spojila industrijska sila Anglie z ono Francije, z belgijsko-luksemburškimi podjetji in z gigantičnimi možnostmi Porenja in Porurja. Nevarno je, v kakšni obliki bi bil ta spoj praktično izveden, možnost sam na sebi je glavni faktor. Povrh tega pa bi ostala še nevarnost, da bi skandinavske države odprele angleški mornarici dohod v Baitik.

Kdor gleda na stvar s tega vidika, se najbolj vspriče te grožnje ne bo mnogo strašil novega podviga Nemčije. Konzervativna velesila takega obsega v zahodni Evropi bi bila videti mnogo bolj nevarna. Ako bo pretela Rusiji ta nevarnost, bo Rusija sama primorana, da spremeni svojo politiko napravilu Nemčiji, kajti le s pomočjo Nemčije bi ji bilo mogoče vstopiti v ravnovesje naprav takemu zahodnemu bloku.

Toda Francija še ni odločena. Francija je povabljena v Moskvo. Francija je takoj dezentralizirana, ki je bila razširjena kmalu po obisku Churchilla v Parizu, da je zahodni blok že ustanovljen. Francoski minister Bidault je izjavil, da Francija nočen nobenih nemških ozemelj. Francija je zaslužila, da je prišla njena ura, da igra zopet svojo vlogo večne sile.

Postavljajoča mehikanskega teritorija Texas, je glasovala da postane država Zjednjemih držav Mehikanskih, dne 7. novembra 1835.

Montana je postala 41ta država Zjednjemih držav, dne 8. novembra 1889.

Abraham Lincoln, je bil izvoljen predsednikom Zjednjemih držav dne 6. novembra, 1. 1860.

Glasbenik John Philip Souza, je bil rojen v Washington, D. C., dne 6. novembra, 1854. Umrl je leta 1932.

Istega dne, leta 1867 je prvič zboroval parlament Kanadske dominante.

Mihail Kalinin, predsednik Sovjetov, je bil rojen dne 21. novembra, 1875.

Pilgrimi, oziroma prvi evropski prieseljenci, so se izkrcali na rtu Cape Cod, Mass., v novembra 1620.

Prvo gledišče v Zjednjemih državah, so otvorili na South Street, v Philadelphiji, Pa., v novembri leta 1766.

North Carolina je odobrila svojo državno ustavo dne 21. novembra, 1789 in postala dvanajsta država Zjednjemih držav.

Prvi časopis v Ohio, imenovan "Sentinel of the Northwest-Territory", so ustanovili v Cincinnati, dne 9. nov. 1793.

Francija je odstopila morsko ozemlje Gibraltar Angliji dne 9. novembra 1729.

Martin Luther, vodja protestantske reformacije, je bil rojen dne 10. novembra, 1483.

Due 10. novembra, 1911, so v New Yorku organizovali znano "Carnegie Corp." z glavnico v znesku 525,000,000, da se tako ovekoveči spomin na vsestransko delovanje v prid vzgoje, znanega filantropa, Andrew Carnegie.

Mohamed, ustanovitelj Islam-

ma, je bil rojen dne 10. novembra, leta 570 po našem štetju.

Teritorij Washington, je postal naš 42-ta država, dne 11. novembra 1889.

NOVA IZDAJA —

Hammondov

S V E T O V N I

A T L A S

V njem najdete zemljevid vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti našnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.

Cena 50 centov

Naročite pri: "G L A S U

N A R O D A", 216 West 18th

Street, New York 11, N. Y.

RAZGLEDNIK

ZGODOVINSKI DNEVI V NOVEMBRU

Prvo

po

kongresu

dovolje-

no

banko

so

ustanovili

v

Zjed-

dinj-

enih

držav-

ah,

je

na

zg

oč

ana

na

zg

oč

ana

na

zg

Dopisov krov podpis in sodobni ne približuje. Dopisi za dobitkev številki naj bodo v skladu srednje vrednosti v srednji cijeni.

Z A N A Š E R E V E Ž E

Norwalk, Conn. — Ravno sem prejela pismo od Miss Frances Cerar iz Brooklyna, ki mi poroča, da so dobili v skladisce, kjer nabirajo oblike za Jugoslavijo, tudi zavoje oblike in čevljev, katere so darovali naš narodno zavedne žene iz Norwalka za revete v Jugoslaviji. Obenem se nam vsem lepo zahvali z željo, da bomo zopet kmalu kaj skupaj spravile, da odpošljemo ob drugi priložnosti v Jugoslavijo, ker tam bodo še dolgo in dolgo potrebljali vsega, kar bi mi takoj tako ali takoj zavrgli, tam bodo vse porabili za pomoč potrebne ljudi.

Kar smo me ženske iz Norwalka poslale, je bilo vsega skupaj 239 funtov oblike in čevljev, takoj mi poroča Miss F. Cerar. Mogoče se bo komu zdelo to zelo malo, ali ako upoštavamo, da smo nektere družine že prej trikrat oddale to leto ponoseno oblike in sicer za Ruski War Relief, dva krat v spomladini in zadnji september za Rdeči križ, ki je nabiral od hiše do hiše za revete v Evropi, se mi še čudno zdijo, da smo še toliko v tako malem času skupaj spravile.

Ker sem ravno pri pisanju, se Vam dragi rojaki in rojakinje v Norwalku, prav lepo zahvalim v imenu našega trpečega slovenskega naroda v domovini za vse, kar ste zanje darovali, bodisi v oblike ali dejanju. Prav lepa hvala tudi Mr. Mike Pirmatu, ki je prisel iz Brooklyna gori v Connecticut po zavoju in odpeljal jih v skladisce.

**Z A
REVMATIČNE
BOLEČI
DOBITE
PAIN-EXPELLER**
Od leta 1867 ...
Zanesljiv liniment za družino

**SEDAJ LAHKO DOBITE
LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI**

pisatelja Louis Adamič-a

ZA CENO \$2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"

V tej knjigi, ki je shubila pozornost večga ameriškega naroda, da je pisatelj naslov, kako bi bilo mogoče po sedanjih vojnih pomagati evropskemu narodu. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, se pridruži naseljeni v Ameriki in pomagati postaviti najbolj napredno in najboljšo državo na svetu. Sedaj je pričel čas, da združeno države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njihovega staja in moči. Po na dve strani — kar je bil mogoč enakovredni prestaviti iz angleščine — je tako zanimalna knjiga in jo priporočamo vsakemu, ki razume angleščino.

"What's Your Name"

"Clovečki odgovori na vprašanja, ki so tičo stote milijonov. Čitanje te knjige je bogato plačano." — Tako se je izrazil veliki ameriški dnevnik s tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Postojan Money Order na za lastnorodno podpisano(1) knjigo(1) :

.....

Moje ime

St. ulica ali Box St.

Mesto in država

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pisana Mati

Spisal: J. F. MALOGRAJSKI

(19)

Včasih si kdjo ni mogel kaj, da bi se ne bil na glas zadržil Aničnemu milemu obrazku in njenim sladkim očem, ki so ganiče vsakega, kdor se je ozrl vanjo, menda zato, ker je gledala iz njih vsa tista žalost, ki je polnila njenom mlado, nedolžno sreco. Mlakarica se je togotila na skrivnem, kadar je čula kako tako hvalo iz tujih ust, a odvrnila je navadno:

"Kaj ne bo lepa, saj ji ne manjka ničesar! Bolj skrbim zanje kot za svojo. Moja, dasi mlajša, mora delati, te ne sim. Nočem, da bi govorili o meni: Taka in taka je! Saj bodo morda še itak brusili jezike nad menoj. Dovolj je, da sem mačeha!"

Po tistem pa je dejala Mlakarica v svoji zavisti vsakovrstne zlobne naklepe. Hotela je poskusiti vse, da bi Anica vsaj telesno zaostala za njenom hčerjo in začela je nastopati proti njej z vso krutostjo, ki se opazuje v življenu včasih pri mačehah nasproti nepravim otrokom in ki je vzrok, da živijo mačeha tako žalostno slavo.

"To lepoto ji že preženem!" je rekla Mlakarica sama pri sebi in začela je goniti Anico od dela do dela.

"Ti si večja, ti pojdi," ali pa: "Ti stori to, ker si starejša!" Take besede je čula Anica odselj vsak dan nešte tokrat in letati je morala zdaj sem, zdaj tja, dočim se je njeni sestrica lahko v miru igrala. Ali Anica se ni pritoževala. Celo dobro se ji je zdelo, ko je delala in se je tegataudi zavedala, da je koristnejša za hišo nego Tonica. Nič se ni pritoževala, dasi je delo, ki ga je nalagala mačeha, da le presegalo njene moči. Kajti ni bilo dovolj, da je morala zgodaj v prodajalnico, zdaj kam drugam, temveč opravljati je morala tudi posle, ki so bili prikladnejše za odraslene deklo nego za tako šibko telesce, kakor je bilo njen. Nanositi je morala včasih iz potoka na glavi vso vodo v škafih, če je imela dekla na polju opravka, istotako vsa drva, ki so jih potrebovali v kuhinji.

Njena drobna glavica se je često upogibala in zibal pod težkim bremenom in noge so jo včasih tako bolele, da bi se bila najraje na mestu usedla na tla; a vendar je delala, vendar si prizadevala, da bi zadostila poveljem svoje druge matere. Bila je navajena ubogati in preudarna tudi še mi bila toliko, da bi bila čutila krijevo, ki se ji je godila ter zvidela, da se preveč zahteva od nje. Pač so se ji obrnile včasih oči nekako željno proti oni strani, kjer se je brezvonomo pojavila njeni sestrica z drugimi otroci, a zavidela je ni, in sicer niti tedaj ne, ako je opazila, da dobiva boljšega sadja in več kruha kot ona. Mislila si je, da že mora biti tako, da ona dela, a Tonica počiva in da dobiva ta boljših stvari nego ona.

Morda bi ji še dolgo ne bilo prišlo na misel, da bi bila vprašala, zakaj tako in ne drugače. Toda sčasoma so jo pravili drugi ljudje do tega, da je začela misliti o tem in omen ter se zavedati razločka, ki ga je delala mati povsed in vselej med njo in Tonico.

Zgodilo se je večkrat, da jo je ogovorila kaka usmiljena ženica, ko jo je srečala s težko posodo na glavi ter ji tekla:

"Si mar ti za deklo? Ali nimate nikogar drugega pri hiši, ki bi opravljali taka dela? Kako boš pa rastla, če boš nosila zmeraj tako težke stvari na glavi! Eh, vidi se, da imaš mačeho."

Take in enake besede so jo vzdramile in jo dovedle do poznanja. Govorjeno je bilo vse to iz dobrotnosti, a v njenih prsih je vzbujalo neprijeten odmev . . .

Mačeha—pisana mati—to so bile besede, ki so jo polnili s strahom, z grozo. In čim bolj je preudariajala, tem bolj je legalo nekaj težkega na njeni sreco. Začela je slutiti zlobo, ki se je skrivala za početjem te tuje žene, katero je imenovala mater in prišlo ji je na misel, zakaj bi bila neki le tej tiste pokorščine dolžna, kakor svoji pravi materi, ki je bila tako dobra z njo. Če je bila njen dolžnost, spoštovati to žensko, potem bi bila morala tudi ona ljubiti njo.

Do tega prepričanja so jo bile privede opazke ljudi in to prepričanje deklici ni bilo na srečo.

Tudi zdaj še je sicer ubogala ukazom svoje mačeho, toda ne več s tisto otročjo ravnodušnostjo kakor doslej. Poslej je opazovala, poslej se je pri vsaki priliki vprašala:

"Zakaj moram ravno jaz od igre proč in ne včasih tudi Tonica? . . . Zakaj ni treba Tonici nikdar po vode? . . . Zakaj ne nosi tudi ona drv v kuhinjo? . . . In zakaj dobi Tonica boljšega kruha? . . . Zakaj je Tonica lepše oblecena od mene? . . ."

Takih vprašanj je bilo vse polno, ki so vstajala zdaj v njeni glavici in ji budila v srcu grenačke občutke. Prej se je dala rada poditi semtertja, zdaj se je nekaj upiralo v njej, kadar jo je mati postala kam, kamor bi bila baš tako lehko Tonica šla. In kako to, da je imela Tonica toliko prostosti, ona pa se ni smela niti ganiti po svoji volji! Tonica je stikala lahko po vseh omaražih, prevrgla je lahko vse predale, ona pa še zraven ni smela biti, kadar je kaj takega počenjala. Tonica si je smela celo sama postreči, smela je vzeti, kar se ji je poljubilo, ona pa je morala po večkrat proštit, ako je hotela dobiti košček kruha, in še se je zgodilo, da jo je mačeha udarila preko hrbita, namesto da bi ji bila dala, za kar jo je prosila.

(Dalej prihodnjih.)

RAZVALINE BEOGRADA

Hubert Harrison, poročevalce Reuter agencije, javlja sledče iz Beograda z datumom 5. novembra:

"Ogromne spremembe so nastale v Beogradu, odkar sem bil tu zadnjji v letu 1940.

Nedelja je, ali ljudstvo, ki napoljuje glavne ulice ni onisto, katero sem poznal tedaj. Obleke visijo na odrvenelih suhih telesih, njihova razora na lica odražajo strahote in trpljenja, katere je prebivalstvo Beograda pretrpelo v zadnjih treh letih.

Prebivalstvo je še vedno pod strašnim vtisom sedemdnevnih strahot, ko se je lačno skrivalo po kleteh in luknjah, boječ se priti na dan, ko se je nadnjihovimi glavami vodila borba za osvobojenje mesta.

Na prvi pogled iz zraka. Beograd izgleda isto lepo mestu ob zivju Save in Domave,

katerega se tako dobro spominjam. Ali ko mu se približavaš iz višine vidiš, da so poročila o njegovem razdejanju resnična in da je on najbolj poškodovan prestolnica Evrope, ki so dosedaj osvobojene.

Ko sem hodil po njegovih miniranih ulicah sem povsod opazil parke in travo, kjer so prej stale važne palace. Ti

"parki" so posledica nemškega bombardiranja 1941 leta. Povsod se vidi tudi posledica zavezniškega bombardiranja posebno v pristanišču in na mostovih. Sredi mesta je teško najti zgradbe, ki nima znakov nedavnih bitk.

Največje število velikih zgradb so samo prazne lupine

razrušene od bomb ali pogorele. Velike železniške centralne in postaje so osamele puščave. Mostovi čez reko, z izjemo enega, ležijo zlomljeni v vodi. Luka je polna potopljenih ladij in šepov.

Ko sem se vozil v "jeepu" ob razvalinah hangarjev, razdeljanih od Nemčev za časa odstopanja, čet, edini most preko Save (ne oni krasen most od prej, ampak oni, ki so ga Nemci začasno napravili in katerega je en star srbski oficir resil), sem opazil mnogo znamenja strašnih bitk. Ulice blizu mostnih glav se še vedno polne uničenih tankov, a stene zgradb so preluknjene po topovskih zrnikih. Povsod, navzlie ogromnega truda partizanov da bi očistil mesto, zastupajoč Anton Novak, John Fabav, John Branišelj, Mike Rošický, Frane Račič, Ivan Maršovič, Harry Dowhy, G. Golešić, John Ambrožič, A. Pečev, P. Raguz, Štef Račič, Tony Stariha, Anton Hočevar, Jack Levstek, John Kužnik, Joe Berkopeč, Frane Pavček, Mitar Šaban, Joe Rauch, Vinko Vidrih, Mate Šimac, Franc Zidar, G. Jurkovič, G. Grivčič, Štef Benersky, Keglevič, John Pirkula, Janko Šimunovič, Marko Vukobrat, Nock Krajačić, Vinko Novotny, Barbara Kelemen, John M. M. Žljak, Mile Ugarkovič, Nick Mitrovič, Edvard Arko, John Lake Hardware, Sam Davis

Celokupna zbirka za nabavo moke znaša \$846.

Matija Otoničar, tajnik.

Seznam darovalcev nove in nošene obleke

Obitelji: George Labas, John Valentič, Mati Raguž, Joe Šegina, Ilijas Smičiklas, Max Duraj, Marijan Šubat, Štef Zupančič, Pit Dukovac, Georg Frankovič, Štef Kusturin, Joe Vukovič, Frane Strbenac, John Tomac, Edvard Vesel, Anton Lavrič, Viktor Vesel, Frane Klemenčič, Mike Radelja, Žarko Bogdan, Anton Kežele, Filip Kordiš, M. in A. Kovačevič, Frane Hrbolič, Marko Hrbolič, Alojzij Levstik, Matija Otoničar, Joe Wintar, J. Pošebec, Max Skube, Frane Puš, Dominik Maček, Anton Kraščevič, Anton Novak, John Fabav, John Branišelj, Mike Rošický, Frane Račič, Ivan Maršovič, Harry Dowhy, G. Golešić, John Ambrožič, A. Pečev, P. Raguz, Štef Račič, Tony Stariha, Anton Hočevar, Jack Levstek, John Kužnik, Joe Berkopeč, Frane Pavček, Mitar Šaban, Joe Rauch, Vinko Vidrih, Mate Šimac, Franc Zidar, G. Jurkovič, G. Grivčič, Štef Benersky, Keglevič, John Pirkula, Janko Šimunovič, Marko Vukobrat, Nock Krajačić, Vinko Novotny, Barbara Kelemen, John M. M. Žljak, Mile Ugarkovič, Nick Mitrovič, Edvard Arko, John Lake Hardware, Sam Davis

Kordiš, Kristo Kristof, William Clement, Joe Ciber, John Žužek, John Žalec, Tony Gliha, John Zoretič, Venceslav Ponikvar, Alojzij Lesar, Frane Tanko, Frane Stupica ml., Joe Šepc, Juny Bihl, J. Willson, S. Maruška, Olga Hvjezdy, Northern Rooming House, Star Grocery Store, McLeinen Transportation, Carlo Barišič, Maria Frankovič, Štef Kusturin, Joe Vukovič, Frane Strbenac, John Tomac, Edvard Vesel, Anton Lavrič, Viktor Vesel, Frane Klemenčič, Mike Radelja, Žarko Bogdan, Anton Kežele, Filip Kordiš, M. in A. Kovačevič, Frane Hrbolič, Marko Hrbolič, Alojzij Levstik, Matija Otoničar, Joe Wintar, J. Pošebec, Max Skube, Frane Puš, Dominik Maček, Anton Kraščevič, Anton Novak, John Fabav, John Branišelj, Mike Rošický, Frane Račič, Ivan Maršovič, Harry Dowhy, G. Golešić, John Ambrožič, A. Pečev, P. Raguz, Štef Račič, Tony Stariha, Anton Hočevar, Jack Levstek, John Kužnik, Joe Berkopeč, Frane Pavček, Mitar Šaban, Joe Rauch, Vinko Vidrih, Mate Šimac, Franc Zidar, G. Jurkovič, G. Grivčič, Štef Benersky, Keglevič, John Pirkula, Janko Šimunovič, Marko Vukobrat, Nock Krajačić, Vinko Novotny, Barbara Kelemen, John M. M. Žljak, Mile Ugarkovič, Nick Mitrovič, Edvard Arko, John Lake Hardware, Sam Davis

Men's Wear, Berland Men's Wear, Shaheen Ladies Wear, Marij's Ladies Wear, T. Eaton Co., Fabrie Shop, Symour's Men's Wear.

Dober pridelek ovsav Alberti, Kanada

Vermilion, Alta. — Farmer Harry Howard, ki ima svoje posestvo v pokrajini Wildmere, je letos pridelal na 42 akribi zemlje—2100 bušljiv ovsav, in sicer radi tega, ker prejšnje leto na tem polju ni nujesar posejal, tako da se je zemlja "spočila".

Brzjavka Ministra g. Save Kosanoviča ob izdaji knjige ameriškega pisatelja O'Neilla o Nikoli Tesli

Prosim vas sporočite g. O'Neillu, da globoko cenim njegovo sijajno delo o Nikoli Tesli. O'Neillova knjiga se pojavlja v najpripravnijem momentu, da bi opisala Teslin vefiko delo in ga zavzela s he rojsko borbo naroda iz katerega je izšel. Njegov duh služi kot inspiracija v tej nadčloveški bojni, in zato je Marshal Tito dal oni do najbolj pogumnih divizij Narodne osvobodilne vojske ime "Divizija N. Kole Tesle". Teslin genij je ena od najmočnejših moralnih in duhovnih spon med Ameriko in Jugoslavijo, katere nč na svetu ne more razdreti. Sava Kosanovič

Slovenci v Kanadi

(Nadaljevanje z 3. strani.)

Savez Kanadskih Hrvatov, Kirkland Lake, \$10. Hrvatska Bratska Zajednica, ods. št. 648, \$10.

Odsek št. 1 Vzajemne Podporne Zvezze, Bled, \$10.

Udružene Jugoslovanske Zene, \$10.

Kirkland Lake Mine Č Mil Workers Union lokal št. 240.

Mestni Odbor Veča, \$10.

48 poedincev za članske izkaznice po \$1, \$48.

Skupno za upravni fond ali sklad, \$118.

* Posebna zbirka za nabavo moke

Po \$40: Postojanka št. 90 SANSA, v K. L.; Slovenski p. v. dram. društvo Triglav v K. L.

Po \$25: HBZ ods. št. 648 v K. L.

Po \$20: Od. št. 14 VPZ Bled v K. L.; (Obitelji): John Tomec, J. Bakale, S. Juščak, Višnja.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrvatov v K. L.; (Obitelji): Žarko Bogdan, Vinko Novotny, Filip Kordiš, Anton Krajačić, Petar Keglevič, K. Turina, Alojzij Levstik, Marijan Šubat.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrvatov v K. L.; (Obitelji): Žarko Bogdan, Vinko Novotny, Filip Kordiš, Anton Krajačić, Petar Keglevič, K. Turina, Alojzij Levstik, Marijan Šubat.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrvatov v K. L.; (Obitelji): Žarko Bogdan, Vinko Novotny, Filip Kordiš, Anton Krajačić, Petar Keglevič, K. Turina, Alojzij Levstik, Marijan Šubat.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrvatov v K. L.; (Obitelji): Žarko Bogdan, Vinko Novotny, Filip Kordiš, Anton Krajačić, Petar Keglevič, K. Turina, Alojzij Levstik, Marijan Šubat.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrvatov v K. L.; (Obitelji): Žarko Bogdan, Vinko Novotny, Filip Kordiš, Anton Krajačić, Petar Keglevič, K. Turina, Alojzij Levstik, Marijan Šubat.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrvatov v K. L.; (Obitelji): Žarko Bogdan, Vinko Novotny, Filip Kordiš, Anton Krajačić, Petar Keglevič, K. Turina, Alojzij Levstik, Marijan Šubat.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrvatov v K. L.; (Obitelji): Žarko Bogdan, Vinko Novotny, Filip Kordiš, Anton Krajačić, Petar Keglevič, K. Turina, Alojzij Levstik, Marijan Šubat.

Po \$15: John Kordiš.

Po \$10: Savez Kanadskih Hrv